Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
NIILO JÄÄSKINEN
29 päivänä maaliskuuta 2012 [1]

Asia C-509/10

Josef Geistbeck ja
Thomas Geistbeck
vastaan
Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH

(Bundesgerichtshofin (Saksa) esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Teollis- ja tekijänoikeudet — Asetus (EY) N:o 2100/94 — Yhteisön kasvinjalostajanoikeudet — Velvollisuus maksaa kasvinjalostajanoikeuksien omistajalle kohtuullinen hyvitys ja korvata tälle aiheutunut vahinko — Kohtuullisen hyvityksen määrittämisperusteet — Kasvinjalostajanoikeuden loukkaus — Asetus (EY) N:o 1768/95 — Maanviljelijöiden erioikeus — Tarkastus- ja valvontakustannukset

I Johdanto

1. Bundesgerichtshofin (Saksa) esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee erityisesti yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista annetun asetuksen (EY) N:o 2100/94 [2] (jäljempänä perusasetus) 14 ja 94 artiklan sekä sen 14 artiklan 3 kohdassa säädetyn maataloutta koskevan vapautuksen soveltamista koskevista säännöistä annetun asetuksen (EY) N:o 1768/95 [3] (jäljempänä soveltamisasetus) tulkintaa.

2. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa vastakkain ovat maanviljelijät Josef ja Thomas Geistbeck (jäljempänä Geistbeckit) ja Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH (jäljempänä STV), joka valvoo Kuras-, Quarta-, Solara-, Marabel- ja Secura-nimisten suojattujen lajikkeiden omistajien oikeuksia. Oikeudenkäynti koskee lähinnä perusasetuksen 14 artiklassa säädetyn poikkeuksen – jota kutsutaan myös maanviljelijöiden erioikeudeksi – ja perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun, suojatun lajikkeen omistajalle kasvinjalostajanoikeuksia loukkaavan toimen johdosta maksettavan kohtuullisen hyvityksen laskemisen välistä yhteyttä.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.

2 — 27.7.1994 annettu neuvoston asetus (EYVL L 227, s. 1).

3 — 24.7.1995 annettu komission asetus (EYVL L 173, s. 14), sellaisena kuin se on muutettuna 3.12.1998 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2605/98 (EYVL L 328, s. 6).

3. Tarkemmin sanottuna tämän ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä unionin tuomioistuimen on ratkaistava kysymys siitä, millä tavalla on laskettava kohtuullinen hyvitys, joka maanviljelijän on maksettava kasvilajikkeen omistajalle, kun maanviljelijä, jolla on maanviljelijöiden erioikeuden nojalla lupa viljellä omalta tilaltaan korjattua tuotetta, on jättänyt ilmoittamatta osan tästä uudesta viljelmästä perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdassa säädettyjen, maanviljelijöiden erioikeuden mahdollistavien viljelijöiden velvollisuuksien vastaisesti.

4. Esitetyt kysymykset edellyttävät siten keskenään ristiriitaisten intressien tasapainottamista. Kuten julkiasiamies Ruiz-Jarabo Colomer on huomauttanut, on löydettävä tasapaino sellaisten erilaisten tarpeiden välillä, joita ovat yhtäältä maataloustuotannon lisääminen ja suojaaminen – joka on yhteisen maatalouspolitiikan ensisijainen tavoite – ja toisaalta sellaisten jalostajien oikeuksien turvaaminen, joita teollisuus-, tutkimus- ja kehityspolitiikka ohjaavat ja jotka pyrkivät saamaan aikaan asianmukaiset normatiiviset puitteet toimintansa edistämiseksi unionissa, ja samalla on otettava huomioon ne tavoitteet, joihin kyseisellä lainsäädännöllä pyritään. [4]

5. Tässä asiassa unionin tuomioistuimella on siis mahdollisuus täydentää asiassa Schulin [5] annetusta tuomiosta alkanutta oikeuskäytäntöään ja erityisesti tarkentaa kantaansa siitä, mikä on kohtuullinen hyvitys sellaisessa tapauksessa, kun kasvilajiketta on käytetty kasvinjalostajanoikeuksia loukkaavalla tavalla, sekä ilmaista käsityksensä siitä tasapainosta, joka on löydettävä yhteisön kasvilajikkeiden suojaa koskevan sääntelyn taustalla olevien intressien välille.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Perusasetus*

6. Perusasetuksen [6] johdanto-osan viidennen perustelukappaleen mukaan kasvinjalostajien kannustamiseksi uusien lajikkeiden jalostamiseen ja kehittämiseen kaikilla jalostajilla tulisi olla nykyistä parempi suoja.

7. Asetuksen johdanto-osan 17. perustelukappaleen mukaan kasvilajikkeiden suojaamiseen yhteisön tasolla liittyvien oikeuksien käyttäminen edellyttää rajoitusten asettamista säännöksin, jotka annetaan yleisen edun vuoksi.

8. Tältä osin asetuksen johdanto-osan 18. perustelukappaleessa tarkennetaan, että edellisessä perustelukappaleessa tarkoitettu yleinen etu merkitsee maataloustuotannon suojaamista ja että maanviljelijällä on sen vuoksi oltava lupa tiettyjä yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen käyttää korjaamiaan tuotteita lisäystarkoituksiin.

9. Perusasetuksen 11 artiklan 1 kohdan mukaan oikeus yhteisön kasvinjalostajanoikeuteen kuuluu jalostajalle, joka on ”henkilö, joka on jalostanut tai löytänyt ja kehittänyt lajikkeen, tai henkilö, jolla on hänen oikeutensa”.

4 — Ks. vastaavasti julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin yhdistetyissä asioissa C-7/05-C-9/05, Deppe ym., tuomio 8.6.2006 (Kok., s. I-5045), esittämän ratkaisuehdotuksen 22 ja 23 kohta.

5 — Asia C 305/00, tuomio 10.4.2003 (Kok., s. I-3525). Ks. myös asia C-182/01, Jäger, tuomio 11.3.2004 (Kok., s. I-2263); asia C-336/02, Brangewitz, tuomio 14.10.2004 (Kok., s. I-9801); em. yhdistetyt asiat Deppe ym. ja asia C-140/10, Greenstar-Kanzi Europe, tuomio 20.10.2011 (Kok., s. I-10075).

6 — Kasvilajikkeiden suojaamista koskee kansainvälisellä tasolla Maailman henkisen omaisuuden järjestössä tehty uusien kasvilajikkeiden suojaamista koskeva kansainvälinen yleissopimus. Euroopan yhteisö liittyi yleissopimukseen vuonna 2005 (Euroopan yhteisön liittymisestä uusien kasvilajikkeiden suojaamista koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen, sellaisena kuin se on tarkistettuna Genevessä 19 päivänä maaliskuuta 1991, 30.5.2005 tehty neuvoston päätös 2005/523/EY (EUVL L 192, s. 63)). Unionin säännöstö on saanut vahvoja vaikutteita yleissopimuksen määräyksistä.

10. Perusasetuksen 13 artiklassa, jonka otsikko on ”Kasvinjalostajanoikeuksien haltijan oikeudet ja rajoitukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Kasvinjalostajanoikeudet antavat omistajalleen tai omistajilleen, jäljempänä ’omistaja’, oikeuden toteuttaa 2 kohdassa luetellut toimet.

2. Rajoittamatta 15 ja 16 artiklan soveltamista seuraavat toimet edellyttävät suojatun lajikkeen lajikeosien ja korjatun aineiston, jäljempänä ’aineisto’, osalta omistajan lupaa:

a) tuotanto tai lisäys (monistus),

– –

Omistaja voi asettaa luvalleen ehtoja ja rajoituksia.”

11. Perusasetuksen 14 artiklassa on kyse maanviljelijöiden erioikeudesta, ja siinä säädetään seuraavaa:

”1. Sen estämättä, mitä 13 artiklan 2 kohdassa säädetään, ja maataloustuotannon suojelemiseksi maanviljelijöillä on lupa käyttää lisäystarkoituksiin avomaalla omalla tilallaan korjattua tuotetta, jonka he ovat saaneet istuttamalla omalle tilalleen sellaisen lajikkeen, muun kuin hybridilajikkeen tai synteettisen lajikkeen, lisäysaineistoa, jolla on yhteisön kasvinjalostajanoikeudet.

– –

3. Edellä 1 kohdassa säädetyn poikkeuksen mahdollistavat sekä jalostajan ja viljelijän lailliset edut turvaavat edellytykset vahvistetaan – – seuraavin perustein:

– –

— pienviljelijöillä ei ole velvollisuutta maksaa omistajalle minkäänlaista palkkiota – –

– –

— muilla viljelijöillä on velvollisuus maksaa omistajalle kohtuullinen palkkio, jonka on oltava selvästi pienempi kuin samalla alueella saman lajikkeen lisäysaineiston luvanvaraisen tuotannon osalta perittävä summa – –

— vastuu tämän artiklan tai tämän artiklan mukaisesti annettujen säännösten soveltamisen valvonnasta kuuluu yksinomaan omistajille – –

— viljelijät ja [lisäysaineiston kunnostajat] toimittavat pyydettäessä omistajille kaiken asiaankuuluvan tiedon – –.”

12. Perusasetuksen 94 artiklassa, joka koskee oikeuksien loukkaamista, säädetään seuraavaa:

”1. Kaikkia niitä vastaan, jotka:

a) suorittavat ilman asianmukaista lupaa jonkin 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun toimen kasvinjalostajanoikeuksin suojatun lajikkeen suhteen

– –

omistaja voi ryhtyä oikeustoimiin [oikeuksien loukkauksen] lopettamiseksi tai kohtuullisen [hyvityksen] maksamiseksi tai molempiin.

2. Kaikkien, jotka toimivat tahallaan tai tuottamuksesta, tulee lisäksi [korvata] omistajan kärsimä vahinko. Jos [tuottamus on vähäistä], omistajan oikeutta [korvaukseen] voidaan vastaavasti pienentää, [mutta korvaus] ei kuitenkaan saa olla pienempi kuin [oikeuksien loukkaajan loukkauksesta] saama hyöty."

B *Soveltamisasetus*

13. Soveltamisasetuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaan perusasetuksen 14 artiklan säännöksistä johtuviin omistajan oikeuksiin ja velvoitteisiin "voivat turvautua yksittäiset omistajat, useat omistajat yhdessä tai yhteisöön yhteisön tasolle, kansallisesti, alueellisesti tai paikallisesti sijoittautunut omistajien järjestö".

14. Soveltamisasetuksen 5 artiklassa, jonka otsikko on "Palkkion suuruus", säädetään seuraavaa:

"1. Perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännen luetelmakohdan mukaisesti omistajalle maksettavan kohtuullisen palkkion summasta voidaan tehdä sopimus omistajan ja kyseisen viljelijän kesken.

2. Jos tällaista sopimusta ei ole tehty tai sellaista ei sovelleta, on palkkion tason oltava selvästi alhaisempi kuin samalla alueella saman lajikkeen osalta virallisessa varmentamisessa alhaisimpaan luokkaan luokitellun lisäysaineiston luvanvaraisesta tuotannosta perittävä summa.

– –

5. Jos 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa 4 kohdassa tarkoitettua sopimusta ei sovelleta, maksettava palkkio on 50 prosenttia 2 kohdassa tarkoitetuista, luvanvaraisen lisäysaineiston tuotannosta perittävistä määristä.

– –"

15. Asetuksen 8 artiklassa, jonka otsikko on "Viljelijän toimittamat tiedot", säädetään seuraavaa:

"1. Asiaankuuluvista yksityiskohtaisista tiedoista, jotka viljelijän on toimitettava omistajalle perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan kuudennen luetelmakohdan mukaisesti, voidaan tehdä sopimus omistajan ja kyseisen viljelijän välillä.

2. Jos tällaista sopimusta ei ole tehty tai sellaista ei sovelleta, viljelijän on toimitettava omistajalle tämän pyynnöstä selvitys asiaankuuluvista tiedoista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisön muussa lainsäädännössä tai jäsenvaltioiden lainsäädännöissä esitettyjen tietoa koskevien vaatimusten soveltamista. Seuraavat seikat katsotaan asiaankuuluviksi:

– –

b) tiedot siitä, onko viljelijä käyttänyt tilansa pello(i)lla omistajan yhteen tai useampaan lajikkeeseen kuuluvaa korjattua tuotetta istutusta varten,

c) jos viljelijä on käyttänyt tällaista korjattua tuotetta, kyseiseen tai kyseisiin lajikkeisiin kuuluvien korjattujen tuotteiden määrä, jonka viljelijä on käyttänyt perusasetuksen 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti,

– –."

16. Soveltamisasetuksen 14 artiklan, joka koskee sitä, kuinka omistaja valvoo perusasetuksen 14 artiklan säännösten noudattamista, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”– – viljelijän on omistajan pyynnöstä:

a) todistettava 8 artiklassa tarkoitettuun tietoja koskevaan selvitykseen liittyvät tiedot asiaankuuluvien asiakirjojen, kuten laskujen, käytettyjen etikettien tai muiden – – tarkoituksenmukaisten todisteiden, avulla – –

– –.”

17. Soveltamisasetuksen 16 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Omistaja suorittaa valvonnan. Hän voi tehdä aiheellisia järjestelyjä varmistaakseen viljelijöiden ja valmistajien järjestöjen, osuuskuntien tai muiden maatalousyhteisöön kuuluvien järjestöjen avun.”

18. Soveltamisasetuksen 17 artiklassa, joka koskee oikeuksien loukkaamista, säädetään seuraavaa:

”Omistaja voi käyttää yhteisön kasvinjalostajanoikeuksiin kuuluvia oikeuksia sellaista henkilöä vastaan, joka laiminlyö [perusasetuksen 14 artiklassa tarkoitettuun poikkeukseen, sellaisena kuin se on täsmennetty tässä asetuksessa, liittyvän jonkin] edellytyksen tai rajoituksen.”

III Pääasia, ennakkoratkaisukysymykset ja asian käsittely unionin tuomioistuimessa

19. Vuosina 2001–2004 Geistbeckit viljelivät perusasetuksen 14 artiklassa säädetyn poikkeuksen nojalla ja ilmoitettuaan asiasta STV:lle Kuras-, Quarta-, Solara- ja Marabel-nimisiä unionin oikeudessa suojattuja lajikkeita sekä Saksan oikeudessa suojattua Secura-lajiketta.

20. STV huomasi kuitenkin tarkastuksen yhteydessä, että todellisuudessa viljellyt määrät olivat suurempia kuin ilmoitetut ja osittain yli kolme kertaa ilmoitettujen suuruisia. STV laski korvauksen, joka sille kuului määrien eroavaisuuksien takia ja joka oli 4 576,15 euroa, käyttäen perustana summaa, joka olisi peritty, mikäli lisäysaineiston tuotantoa koskeva lupa olisi myönnetty yleisillä ehdoilla. Geistbeckit maksoivat kuitenkin vain puolet tästä summasta. Maksettu summa vastasi sitä palkkiota, joka olisi tullut maksettavaksi perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännen luetelmakohdan mukaisesti maanviljelijöiden erioikeuden nojalla sallitusta viljelystä.

21. Tämän seurauksena STV nosti Geistbeckejä vastaan kanteen osittain ilmoittamatta jätetystä suojattujen kasvilajikkeiden viljelystä ja vaati jäljellä olevan 2 288 euron suuruisen summan maksamista sekä oikeudenkäyntiä edeltäneestä menettelystä aiheutuneiden 141,05 euron suuruisten kulujen korvaamista. STV:n vaatimukset hyväksyttiin ensimmäisessä oikeusasteessa sekä muutoksenhaussa. Geistbeckit tekivät jälkimmäisestä ratkaisusta Revision-valituksen Bundesgerichtshofiin.

22. Tässä asiayhteydessä ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pohtii erityisesti, miten perusasetuksen mukaisesti suojattujen oikeuksien omistajalle mainitun asetuksen 94 artiklan 1 kohdan nojalla maksettava kohtuullinen hyvitys on laskettava. Se katsoo edellä mainitussa asiassa Schulin annetun tuomion perusteella, että viljelijä, joka ei ole asianmukaisesti täyttänyt perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan kuudennen luetelmakohdan mukaista velvollisuuttaan toimittaa suojatun kasvilajikkeen omistajalle tietoja, ei voi vedota asetuksen 14 artiklan 1 kohtaan ja että tällaista viljelijää vastaan voidaan nostaa asetuksen 94 artiklan nojalla oikeuksien loukkaamista koskeva kanne ja häneltä voidaan vaatia kohtuullisen hyvityksen maksamista.

23. Kansallinen tuomioistuin on kuitenkin epävarma siitä, kuinka tämä hyvitys on laskettava. Yhtäältä sen mukaan olisi mahdollista ottaa laskelman perustaksi keskimääräinen summa, joka peritään samalla alueella kyseisten kasvilajien suojattujen lajikkeiden lisäysaineiston vastaavan määrän luvanvaraisesta tuotannosta (jäljempänä luvanvaraisesta tuotannosta perittävä maksu). Toisaalta hyvitys olisi mahdollista laskea myös ottamalla sen perustaksi korvaus, joka on maksettava sallitusta viljelystä perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännen luetelmakohdan ja soveltamisasetuksen 5 artiklan 5 kohdan mukaisesti (jäljempänä sallitusta viljelystä maksettava palkkio).

24. Ensimmäisen vaihtoehdon mukaan viljelijä olisi velvollinen maksamaan luvanvaraisesta tuotannosta perittävän maksun samoin edellytyksin ja samansuuruisena kuin kolmas taho. Jälkimmäisen vaihtoehdon mukaan viljelijä voisi hyötyä vain viljelijöille tarkoitetusta edullisemmasta hinnasta eli maksaa sallitusta viljelystä maksettavan palkkion, joka on 50 prosenttia luvanvaraisesta lisäysaineiston tuotannosta perittävistä summista, jos asianomainen omistaja ja viljelijä eivät ole sopineet palkkion suuruudesta.

25. Näin ollen Bundesgerichtshof on päättänyt 30.9.2010 tehdyllä päätöksellä, joka saapui unionin tuomioistuimen kirjaamoon 26.10.2010, lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko kohtuullinen hyvitys, joka viljelijän on [perusasetuksen] 94 artiklan 1 kohdan mukaan maksettava yhteisön kasvinjalostajanoikeuden omistajalle, kun viljelijä on käyttänyt viljelemällä saatua suojatun lajikkeen lisäysaineistoa eikä ole täyttänyt [perusasetuksen] 14 artiklan 3 kohdassa ja [soveltamisasetuksen] 8 artiklassa vahvistettuja velvoitteita, laskettava samalla alueella kyseisten kasvilajien suojattujen lajikkeiden lisäysaineiston vastaavan määrän luvanvaraisesta tuotannosta perittävän maksun keskimääräisen summan perusteella, vai onko laskelman perustaksi otettava sen sijaan (alempi) palkkio, joka on [perusasetuksen] 14 artiklan 3 kohdan neljännen luetelmakohdan ja [soveltamisasetuksen] 5 artiklan perusteella suoritettava silloin, kun kyseessä on sallittu viljely?

2) Mikäli perustaksi on otettava vain sallitusta viljelystä suoritettava palkkio, voiko kasvinjalostajanoikeuksien omistaja edellä mainitussa tilanteessa silloin, kun kyseessä on kertaluonteinen tuottamuksellinen oikeuden loukkaaminen, laskea hänelle [perusasetuksen] 94 artiklan 2 kohdan nojalla korvattavan vahingon kiinteämääräisesti lisäysaineiston tuotantoa koskevan luvan myöntämisestä perittävän maksun perusteella?

3) Sallitaanko se tai jopa edellytetäänkö sitä, että arvioitaessa [perusasetuksen] 94 artiklan 1 kohdan nojalla suoritettavaa kohtuullista hyvitystä tai 94 artiklan 2 kohdan nojalla suoritettavaa vahingonkorvausta otetaan huomioon useiden kasvinjalostajanoikeuksien omistajien oikeuksia valvovan järjestön erityiset valvontakustannukset siten, että myönnetään normaalisti sovittuun hyvitykseen tai [perusasetuksen] 14 artiklan 3 kohdan neljännen luetelmakohdan mukaiseen palkkioon nähden kaksinkertainen korvaus?”

26. Kirjallisia huomautuksia esittivät pääasian oikeudenkäynnin asianosaiset, Kreikan hallitus, Espanjan hallitus sekä Euroopan komissio. Pääasian oikeudenkäynnin asianosaiset sekä Kreikan hallitus ja komissio osallistuivat 18.1.2012 pidettyyn istuntoon.

IV Asian tarkastelu

A *Alustavat huomiot*

27. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kysymyksiin vastaamiseksi esitän ensin muutamia alustavia huomioita yhtäältä Geistbeckien esille nostamasta seikasta eli tapauksessa käytetyn lisäysmateriaalin laadusta sekä toisaalta maanviljelijöiden erioikeuden ulottuvuudesta.

28. Sen jälkeen käsittelen kysymystä siitä, mikä on asianmukainen tapa laskea yhteisön kasvinjalostajanoikeuden omistajalle perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdan perusteella maksettava kohtuullinen hyvitys. Lopuksi tutkin, onko mainitun hyvityksen tai perusasetuksen 94 artiklan 2 kohdan perusteella maksettavan vahingonkorvauksen laskemisessa mahdollista ottaa huomioon pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen elimen valvontakustannukset. [7]

1. Suojatun lisäysaineiston laatu

29. Geistbeckien mukaan kyseessä oleva lisäysaineisto ei enää ole perusasetuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua aineistoa, eikä se siten voi enää olla sellaisten kaupallisten toimien kohteena, jotka edellyttävät luvan myöntämistä. He katsovat, että koska korjattu aineisto on laadultaan heikompaa, kasvinjalostajanoikeuden omistajalla ei ole oikeutta vaatia lupamaksun maksamista kokonaisuudessaan.

30. On huomattava, että immateriaalioikeuden kannalta suojatun aineiston käyttäminen ei vaikuta mitenkään suojatun oikeuden kohteena olevan aineiston, kuten pääasiassa kasvilajikkeiden, ominaislaadun suojaamiseen. Immateriaalioikeus ei nimittäin lakkaa olemasta siksi, että sitä käytetään.

31. Jotta maanviljelijän toiminta kuuluisi perusasetuksen 14 artiklassa säädetyn maanviljelijöiden erioikeuden alaan, on lisäksi niin, että korjatun tuotteen on täytettävä suojatun lajikkeen ominaispiirteet. [8] Maanviljelijä siis viljelee ja lisää kasveja, jotka täyttävät asianomaiselta lajikkeelta vaadittavat ominaispiirteet.

2. Maanviljelijöiden erioikeuden ulottuvuus

32. Aluksi on korostettava, että perusasetuksen 13 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan suojatun lajikkeen korjatun aineiston lisäämiseen tarvitaan lähtökohtaisesti omistajan lupa.

33. Perusasetuksen 14 artiklan 1 kohdassa säädetään kuitenkin poikkeuksesta tästä periaatteesta. Poikkeuksella on tarkoitus suojata maataloustuotantoa. Tämän artiklan nojalla maanviljelijöillä on oikeus käyttää suojatun lajikkeen lisäysaineiston viljelystä saatua korjattua tuotetta lisäystarkoituksiin avomaalla omalla tilallaan sillä ehdolla, että artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja edellytyksiä noudatetaan.

34. Tätä erioikeutta ei siis sovelleta, mikäli maanviljelijä ei noudata perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdassa vahvistettuja velvollisuuksia, joita on tarkennettu soveltamisasetuksella.

7 — Tarkennuksena totean, että lähtökohdaksi on otettava olettamus, että kasvinjalostajaoikeuksien omistajat yleensä sisällyttävät luvanvaraisesta tuotannosta perittävään maksuun ne tavanomaiset tarkastus- ja valvontakustannukset, jotka liittyvät heidän oikeuksiensa suojaamiseen.

8 — Ks. eurooppalaisessa maataloudessa viljeltyjen kasvilajikkeiden ominaispiirteistä julkisasiamies Kokottin unionin tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa C-59/11, Association Kokopelli, esittämän ratkaisuehdotuksen 1–4 kohta.

35. Edellä mainitussa asiassa Schulin annetussa tuomiossa on jo lyhyesti käsitelty sitä, miten laajasti maanviljelijä voi vedota tähän poikkeukseen. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan maanviljelijä, joka ei maksa omistajalle kohtuullista palkkiota, kun hän käyttää suojatun lajikkeen lisäysaineiston viljelystä saatua korjattua tuotetta, ei voi vedota perusasetuksen 14 artiklan 1 kohtaan, ja hänen on näin ollen katsottava toteuttavan ilman lupaa yhden kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista toimista. Saman asetuksen 94 artiklasta käy ilmi, että omistaja voi näin ollen ryhtyä oikeustoimiin kyseistä maanviljelijää vastaan oikeuksien loukkauksen lopettamiseksi, kohtuullisen hyvityksen maksamiseksi tai näiden kummankin tavoitteen saavuttamiseksi. Jos kyseessä on tahallinen tai tuottamuksellinen toiminta, viljelijä on lisäksi velvollinen korvaamaan omistajan kärsimän vahingon. [9]

36. Käsitykseni mukaan tämä pätee myös silloin, kun maanviljelijä ei ole asianmukaisesti täyttänyt perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan kuudennen luetelmakohdan mukaista tiedonantovelvollisuuttaan, koska edellä mainitussa asiassa Schulin annetussa tuomiossa tarkoitetun kohtuullisen palkkion maksaminen sekä tietojen antaminen mainitaan molemmat 14 artiklassa, jossa luetellaan asetuksen 14 artiklan 1 kohdassa säädetyn poikkeuksen mahdollistavat edellytykset.

37. Kuten komissio totesi huomautuksissaan, perusasetuksen 14 artiklan 1 kohdan poikkeussäännöstä ei voida enää soveltaa, kun maanviljelijä ei täytä tiedonantovelvollisuuttaan omistajaa kohtaan perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan kuudennen luetelmakohdan ja soveltamisasetuksen 8 artiklan mukaisesti eikä maksa omistajalle myöskään kohtuullista palkkiota tästä osasta tuotantoa.

38. Jos nimittäin edellä mainittuja sallitun viljelyn edellytyksiä, joista säädetään perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdassa, ei noudateta, asetuksen 14 artiklan 1 kohdan poikkeussäännöstä ei myöskään voida soveltaa. Mikäli viljelyssä ei näin ollen noudateta kyseisen artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja edellytyksiä, tällainen viljely loukkaa omistajalle perusasetuksen 13 artiklan 2 kohdassa myönnettyjä oikeuksia.

B *Perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kohtuullisen hyvityksen laskeminen*

39. Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että koska kasvinjalostajanoikeuksia on loukattu, STV:llä on oikeus vaatia perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdan nojalla kohtuullista hyvitystä. Lisäksi kansallinen tuomioistuin on todennut, että Geistbeckit ovat tuottamuksellisesti jättäneet noudattamatta tiedonantovelvollisuuttaan, joten STV:llä on myös oikeus vaatia saman asetuksen 94 artiklan 2 kohdan nojalla korvausta aiheutuneesta vahingosta.

40. Totean aluksi, että perusasetuksen 94 artiklan arvioinnissa on otettava lähtökohdaksi olettamus, jonka mukaan artiklalla pyritään täyteen korvaukseen restitutio in integrum -periaatteen mukaisesti. [10] Toisin sanoen kasvinjalostajanoikeuksien loukkauksen johdosta maksettavalla hyvityksellä on tarkoitus saattaa näiden oikeuksien omistaja tilanteeseen, jossa tämä oli ennen loukkausta. Tämän periaatteen soveltaminen ei kuitenkaan ole käsiteltävässä asiassa aivan yksinkertaista, koska tilannetta voidaan tarkastella joko sallitun viljelyn tai lisäysmateriaalin luvanvaraisesta tuotannosta perittävän summan perusteella.

9 — Em. asia Schulin, tuomion 71 kohta.

10 — Ks. vastaavasti Bonadio, E., ”Remedies and sanctions for the infringement of intellectual property rights under EC law”, *European Intellectual Property Review*, 2008, nro 8, 30. vuosikerta, s. 324.

1. Perusasetuksen 14 ja 94 artiklaan perustuvat järjestelmät

41. Perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kohtuullisen hyvityksen osalta ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin esittelee kaksi tapaa kyseisen korvauksen laskemiseksi; nämä ovat luvanvaraisesta tuotannosta perittävään maksuun pohjautuva laskutapa ja sallitusta viljelystä maksettavaan palkkioon perustuva laskutapa.

42. On todettava, että perusasetuksen 94 artiklan sanamuodossa ei ole mitään sellaista, mikä viittaisi mahdollisuuteen ottaa tässä säännöksessä tarkoitetun kohtuullisen hyvityksen laskemisen perustaksi asetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännessä luetelmakohdassa tarkoitettu sallitusta viljelystä maksettava palkkio.

43. On huomattava myös, että tietyissä kieliversioissa (mm. espanjan-, tanskan-, saksan-, englannin-, italian- ja suomenkielinen versio) käytetään perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdassa [11] ja 14 artiklan 3 kohdan neljännessä luetelmakohdassa [12] eri termejä, kun taas ranskankielisessä versiossa käytetään kummassakin säännöksessä samaa ilmausta ”rémunération équitable”. Koska näistä kielellisistä eroista ei voida tehdä johtopäätöksiä, säännöksiä on kuitenkin tarkasteltava omissa asiayhteyksissään ottamalla huomioon niiden taustalla olevat tavoitteet.

44. Ensinnäkin on muistutettava, että perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännessä luetelmakohdassa tarkoitettu kohtuullinen palkkio on osa poikkeussäännöstä. Tässä yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut edellä mainitussa asiassa Schulin antamassaan tuomiossa, että perusasetuksen johdanto-osan 17. ja 18. perustelukappaleen mukaisesti asetuksen 14 artiklan säännökset, jotka on annettu maataloustuotannon suojaamista koskevan yleisen edun vuoksi, muodostavat poikkeuksen siitä säännöstä, jonka mukaan suojatun lajikkeen korjatun aineiston lisäykseen vaaditaan omistajan lupa. [13]

45. Edellä mainitussa asiassa Brangewitz antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on samoin todennut, että vastapainona viljelijöiden oikeudelle ilman omistajalta ennakolta saatua lupaa viljellä korjattua tuotetta, joka on saatu istuttamalla maanviljelijöiden erioikeuden alaan kuuluvan lajikkeen lisäysaineistoa, on heidän velvollisuutensa toimittaa omistajan pyynnöstä tälle hyödyllisiä tietoja ja pienviljelijöitä lukuun ottamatta maksaa tälle kohtuullinen palkkio. [14]

46. Edelleen yhteisöjen tuomioistuimen mukaan perusasetuksen 14 artiklalla luodaan siten tasapaino yhtäältä kasvinjalostajaoikeuksien omistajien ja toisaalta maanviljelijöiden intressien välille. Maanviljelijöiden erioikeus eli oikeus viljelyyn ilman ennakolta saatua lupaa, yhdistettynä tiedonantovelvollisuuteen ja kohtuullisen palkkion maksua koskevaan velvollisuuteen, mahdollistaa maanviljelijöiden ja omistajien vastavuoroisten oikeutettujen intressien turvaamisen heidän välittömissä suhteissaan. [15]

47. On siis ensiarvoisen tärkeää tulkita perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännessä luetelmakohdassa mainittua kohtuullisen palkkion käsitettä suppeasti ja omassa erityisessä asiayhteydessään eli olennaisena osana tällä artiklalla luotua poikkeusjärjestelmää.

11 — Näissä versioissa käytetään seuraavaa sanamuotoa: ”indemnización razonable”, ”rimelig vederlag”, ”angemessenen Vergütung”, ”reasonable compensation”, ”equa compensazione” ja ”kohtuullinen [hyvitys]”.

12 — Näissä versioissa käytetään vastaavasti seuraavia termejä: ”remuneración justa”, ”rimelig godtgoerelse”, ”angemessene Entschädigung”, ”equitable remuneration”, ”equa remunerazione” ja ”kohtuullinen palkkio”.

13 — Em. asia Schulin, tuomion 47 kohta.

14 — Em. asia Brangewitz, tuomion 43 kohta.

15 — Ks. vastaavasti em. asia Brangewitz, tuomion 43 kohta ja analogisesti asia C-245/00, SENA, tuomio 6.2.2003 (Kok., s. I-1251, 36 kohta).

48. Perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kohtuullista hyvitystä, samoin kuin mainitun asetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännessä luetelmakohdassa tarkoitettua palkkiota, on tulkittava ottamalla huomioon asetuksen asiayhteys ja tavoite.

49. Yleisesti on todettava, että – kuten käy ilmi perusasetuksen johdanto-osan viidennestä perustelukappaleesta – asetuksen yleisenä tavoitteena on parantaa kaikkien jalostajien suojaa.[16] Kun otetaan huomioon, että perusasetuksen tavoitteena on kasvinjalostajanoikeuksien omistajien suojaaminen, katson, että asetuksen 94 artiklan 1 kohdalla annetaan omistajalle mahdollisuus valvoa, että hänen oikeuksiaan suojataan kaikkia sellaisia henkilöitä vastaan, jotka ryhtyvät ilman ennakolta saatua lupaa johonkin perusasetuksen 13 artiklan 2 kohdassa luetelluista toimista.[17]

2. Luvanvaraisesta tuotannosta perittävään maksuun pohjautuva laskutapa

50. Suojattujen kasvilajikkeiden omistajien suojan takaamiseksi ja heidän saattamisekseen heidän oikeuksiensa loukkausta edeltävään tilanteeseen perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kohtuullinen hyvitys on laskettava ottamalla perustaksi luvanvaraisesta tuotannosta perittävä maksu.

51. Tätä säännöstä voidaan soveltaa myös siinä tapauksessa, että oikeuksia loukkaavalla tavalla toiminut henkilö ei ole toiminut tahallisesti tai tuottamuksellisesti.[18] Säännöksellä on tarkoitus varmistaa, että omistaja saa kohtuullisen hyvityksen, joka ei mielestäni voi olla alempi kuin se summa, jonka omistaja olisi voinut vaatia luvanvaraisesta lisäysaineiston tuotannosta perusasetuksen 13 artiklan nojalla.

52. Asetuksen 14 artiklassa säädetyn järjestelmän poikkeusluonteen perusteella katson, että sellaisen maanviljelijän, joka ei noudata perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdassa lueteltuja edellytyksiä, jotka muodostavat saman artiklan 1 kohdassa säädetyn poikkeuksen soveltamisen perustan, on katsottava olevan kuin kuka tahansa kolmas, jonka on hankittava suojattu kasvilajike markkinoilta luvanvaraisesta tuotannosta perittävää maksua vastaan. Maanviljelijä, joka ei noudata perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdasta johtuvia velvoitteitaan, ei voi näin ollen enää vedota kyseisessä artiklassa säädettyyn poikkeukseen.

53. Tämä päätelmä saa lisäksi tukea soveltamisasetuksen 17 artiklan sanamuodosta, jonka mukaan omistaja voi käyttää yhteisön kasvinjalostajanoikeuksiin kuuluvia oikeuksia sellaista henkilöä vastaan, joka laiminlyö jonkin perusasetuksen 14 artiklassa tarkoitettuun poikkeukseen liittyvän edellytyksen tai rajoituksen.

54. Lisäksi mielestäni on hyödyllistä huomata, että toisenlaisen lähestymistavan omaksuminen saattaisi kannustaa maanviljelijöitä jättämään noudattamatta heidän velvollisuuttaan antaa omistajalle tietoja, koska poikkeuksen mahdollistavien velvollisuuksien noudattamatta jättämisellä ei todellisuudessa olisi mitään ennaltaehkäiseviä taloudellisia seurauksia.

55. Kuten myös ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, tältä kannalta katsottuna omistajalle maksettavan hyvityksen ylärajan asettaminen sallitusta viljelystä maksettavaa palkkiota vastaavaan summaan hyödyttäisi epäoikeudenmukaisella tavalla maanviljelijöitä, jotka eivät noudata perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdassa säädettyjä velvollisuuksia.

16 — Ks. tästä myös julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin em. asiassa Jäger esittämän ratkaisuehdotuksen 40 kohta. Julkisasiamies totesi tässä yhteydessä, että perusasetuksen tarkoituksena ei ollut yhteisön maataloustuotannon tietyn alan sääänteleminen vaan yhteisön suojan antaminen kasvilajikkeille.

17 — Totean lisäksi, että kyse on itsenäisestä ja erillisestä korvausjärjestelmästä, jolla on tarkoitus varmistaa perusasetuksen tehokas vaikutus.

18 — Ks. perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kohtuullisen hyvityksen objektiivisesta luonteesta em. asia Greenstar-Kanzi Europe, tuomion 48 kohta.

56. Tällaisessa järjestelmässä, jonka yleinen tavoite on taata kasvinjalostajanoikeuksien suojan korkea taso, olisi tämän tavoitteen vastaista, että maanviljelijän olisi systemaattisesti siitä riippumatta, noudattaako hän tiedonantovelvollisuuttaan vai ei, maksettava ainoastaan sallitusta viljelystä maksettava palkkio, jonka taso pidetään sovellettavalla sääntelyllä luvanvaraisesta tuotannosta perittävän maksun tasoa huomattavasti matalampana.

57. Tässä yhteydessä on lisättävä, että vaikka velvollisuus maksaa perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdan mukaista kohtuullista hyvitystä, joka lasketaan luvanvaraisesta tuotannosta perittävän maksun perusteella, johtaa perusasetuksen 14 artiklan nojalla sallitusta viljelystä maksettavaa palkkiota korkeampaan korvaukseen, ei kyse ole silti rangaistusluonteisesta vahingonkorvauksesta (punitive damages), johon sisältyy rangaistuksellinen elementti.[19] Kyse on kuitenkin menetelmästä, joka mahdollistaa lisäysmateriaalin luvanvaraisen tuotannon maksujen soveltamisen kasvinjalostajanoikeuksia loukkaavaan viljelyyn ja jolla on tämän vuoksi ennalta ehkäisevä tarkoitus.

58. Johtopäätöksenä katson, että pääasian kaltaisessa tilanteessa perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kohtuullisen hyvityksen suuruuden määrittämisen perustaksi on otettava luvanvaraisesta tuotannosta perittävä maksu. Mikään muu tulkinta ei nimittäin takaisi asetuksen tavoitteen toteutumista eikä sen tehokasta vaikutusta.

59. Kaikesta huolimatta ja siltä varalta, että unionin tuomioistuin ei ole kanssani samaa mieltä siitä, että perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kohtuullisen hyvityksen laskemisen perustaksi on otettava luvanvaraisesta tuotannosta perittävä maksu, esitän joitakin huomioita myös toisesta ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tarkastelemasta laskutavasta, joka perustuu sallitusta viljelystä maksettavaan palkkioon.

3. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tarkastelema vaihtoehtoinen laskutapa

60. Totean aivan ensiksi, että jos kohtuullinen hyvitys, joka viljelijän on perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdan perusteella maksettava omistajalle kasvinjalostajanoikeuksien loukkauksen vuoksi, laskettaisiin sallitusta viljelystä maksettavan palkkion pohjalta, mainittu kohtuullinen hyvitys jäisi huomattavasti matalammaksi kuin summa, joka kolmannen on maksettava lisäysaineiston luvanvaraisesta tuotannosta.

61. Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että Geistbeckit ovat toimineet tuottamuksellisesti, joten STV voi myös vaatia perusasetuksen 94 artiklan 2 kohdan nojalla korvausta aiheutuneesta vahingosta.[20]

62. Perusasetuksen yleisen tavoitteen toteutumisen varmistamiseksi sekä sen välttämiseksi, että ilman lupaa toteutettu lisäys tuottaisi loukkaajille perusteetonta hyötyä suhteessa kolmansiin, jotka tuottavat lisäysmateriaalia luvanvaraisesti, on tällaisessa tilanteessa perusasetuksen 94 artiklan 2 kohdan perusteella korvattavan vahingon määrä mielestäni määritettävä luvanvaraisesta tuotannosta perittävän maksun perusteella. Tässä tapauksessa 94 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu omistajan kärsimä vahinko on mainitun maksun ja perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännessä luetelmakohdassa tarkoitetun kohtuullisen palkkion välinen erotus.[21]

19 — Ks. myös teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/48/EY (EUVL L 157, s. 45), jota ei sovelleta käsiteltävässä asiassa, johdanto-osan 26 perustelukappale.

20 — Omistajalle aiheutuneen vahingon mahdollisista laskutavoista ja niiden ongelmista ks. Würtenberger, G. ym., *European Plant Variety Protection*, Oxford University Press, Oxford, 2009, s. 177 ja 178.

21 — Lisään vielä, että soveltamisasetuksen 18 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jos maanviljelijä laiminlyö toistuvasti ja tahallisesti perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdassa säädettyjä velvollisuuksiaan, omistajalle maksettavan vahingonkorvauksen on käsitettävä vähintään kertasumma, joka lasketaan luvanvaraisesta tuotannosta perittävän nelinkertaisen summan perusteella, sanotun kuitenkaan rajoittamatta suurempien vahinkojen korvaamista. Soveltamisasetuksen säännöksillä ei kuitenkaan voida asettaa maanviljelijöille laajempia velvollisuuksia kuin perusasetuksessa on asetettu. Ks. soveltamisasetuksen 8 artiklan 2 kohdan tulkinnasta em. asia Schulin, tuomion 60 kohta.

63. On tarkennettava, että sallitusta viljelystä maksettava palkkio on ainoastaan 50 prosenttia luvanvaraisesta tuotannosta perittävästä maksusta. [22] Perusasetuksen 94 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu omistajan kärsimä vahinko on – ilman, että omistajan tarvitsee esittää siitä näyttöä – siis tällaisessa tapauksessa sallitusta viljelystä maksettavan palkkion ja luvanvaraisesta tuotannosta perittävän maksun välinen erotus.

64. Kun tarkastellaan lopuksi kansallisen tuomioistuimen mainitsemia tavanomaisia tarkastus- ja valvontakustannuksia, lisään, että sallitusta viljelystä maksettavan palkkion ottaminen perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kohtuullisen hyvityksen laskemisen perustaksi aiheuttaisi myös sen, että perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännessä luetelmakohdassa tarkoitettu palkkio ei kattaisi kokonaan näitä kustannuksia, jotka normaalisti sisältyvät luvanvaraisesta tuotannosta perittävään maksuun.

65. Tästä seuraa, että jos tätä laskutapaa pidettäisiin asianmukaisena, suojatun kasvilajikkeen omistajan olisi voitava käyttää perusasetuksen 94 artiklan 2 kohdan mukaisen vahingonkorvauksen määrän laskemisessa perustana luvanvaraisesta tuotannosta perittävää maksua, johon sisältyvät myös hänelle aiheutuneet tavanomaiset tarkastus- ja valvontakustannukset. Tällainen tulkinta johtaa omistajan taloudellisen tilanteen kannalta samaan lopputulokseen kuin ensisijaisesti ehdotettu tulkinta.

4. Erityisten valvontakustannusten huomioon ottaminen

66. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy myös sitä, voivatko sellaiselle järjestölle aiheutuneet erityiset valvontakustannukset, joka valvoo useiden kasvinjalostajanoikeuksien omistajien oikeuksia mahdollisten perusasetuksen 94 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen kasvinjalostajanoikeuksien loukkauksien selvittämiseksi, tulla korvattaviksi, ja sitä, voidaanko näiden kustannusten määrä laskea sellaisen kertakorvauksen perusteella, joka vastaa sovitun palkkion kaksinkertaista määrää.

67. Komissio on todennut tämän kysymyksen luonteesta, ettei kysymyksellä ole merkitystä pääasian ratkaisun kannalta. Myönnän, ettei STV ole ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenevällä tavalla vaatinut tällaisen kertakorvauksen maksamista ja että pääasiassa on kyse ainoastaan oikeudenkäyntiä edeltäneestä menettelystä syntyneistä kuluista, jotka ovat erittäin vähäiset eli 141,05 euroa ja jotka eivät selvästikään ole aiheutuneet STV:n toteuttamasta valvonnasta. Katson kuitenkin, ettei kysymys ole hypoteettinen, koska se liittyy tiiviisti perusasetuksen 94 artiklan 1 ja 2 kohdan soveltamiseen. [23]

68. Asiakysymyksen osalta on korostettava, että soveltamisasetuksen 3 artiklan 2 kohdan säännöksillä on tarkoitus mahdollistaa se, että omistajat voivat järjestäytyä asianmukaisella tavalla käyttääkseen perusasetuksen 14 artiklaan perustuvia oikeuksiaan. He voivat toimia erikseen tai yhdessä tai perustaa tässä tarkoituksessa järjestön. [24]

69. Edellä mainitussa asiassa Jäger annetusta tuomiosta käy ilmi, että STV on yhtiö, jonka toimialana on välittömästi tai välillisesti siemeniä tuottavien, myyvien tai siementen tuotantoon tai kauppaan osallistuvien yhtiömiestensä taloudellisten etujen puolustaminen. Erityisesti yhtiö valvoo kasvinjalostajanoikeuksia kansallisella ja kansainvälisellä tasolla ja toteuttaa yhtiömiestensä tai kolmansien osapuolten kasvinjalostajanoikeuksia koskevia tarkastuksia siementen lisäys- ja myyntiyrityksissä. Sen tehtäviin kuuluu myös kasvilajikkeiden käyttölupamaksujen kerääminen ja sellaisten yleisten toimenpiteiden toteuttaminen, joiden tarkoituksena on edistää tuotantoa ja laadukkaiden siementen tarjontaa ja myyntiä kuluttajille. [25]

22 — Soveltamisasetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti omistaja ja maanviljelijä voivat myös sopia tästä korvauksesta.

23 — Sivuhuomautuksena totean, että – kuten ennakkoratkaisupyynnöstäkin käy ilmi – tämän kysymyksen taustalla on Bundesgerichtshofin esittämisoikeuksien loukkaamista koskeva oikeuskäytäntö. Tällä alalla Bundesgerichtshof on myöntänyt pitkään hallinnointiyhtiölle, joka valvoo tällaisia oikeuksien loukkaamisia, ns. loukkaamislisänä tavanomaisen lupamaksun kaksinkertaisen määrän.

24 — Ks. tästä em. asia Jäger, tuomion 51 kohta.

25 — Ks. em. asia Jäger, tuomion 17 kohta.

70. Kuten Kreikan hallitus on todennut huomautuksissaan, on niin, että vaikka perusasetuksen 14 artiklaan perustuvien oikeuksien käyttäminen yhteisesti on mahdollista, ei tämä mitenkään merkitse sitä, että tällaisen yhteisen toiminnan kustannusten pitäisi olla maanviljelijän vastuulla edes silloin, kun tämä rikkoo mainitun asetuksen säännöksiä. Omistajan on päinvastoin sisällytettävä nämä kustannukset luvanvaraisesta tuotannosta perittävään maksuun perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan viidennen luetelmakohdan nojalla, kun sitä tarkastellaan yhdessä soveltamisasetuksen 16 artiklan kanssa, jonka mukaan omistaja suorittaa valvonnan.

71. Kun otetaan huomioon pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen elimen omaksuma rooli, joka liittyy tiiviisti valvontaan ja tarkastuksiin, joilla on tarkoitus turvata asianomaisten kasvinjalostajien oikeudet, tällaiselle elimelle aiheutuneita erityisiä valvontakustannuksia ei voida ottaa erikseen huomioon perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdan mukaisen kohtuullisen hyvityksen tai asetuksen 94 artiklan 2 kohdan mukaisen vahingonkorvauksen laskemisessa.

72. Tällaiset kustannukset voidaan mielestäni ottaa huomioon vain siltä osin kuin ne ovat ennen oikeudenkäyntiä tai oikeudenkäynnin aikana syntyneitä ylimääräisiä kuluja, jotka liittyvät tietyn oikeudenloukkauksen tutkimiseen ja joiden korvaamista voidaan vaatia perusasetuksen 94 artiklan 2 kohdan nojalla ja tästä säännöksestä johtuvin edellytyksin.[26] Joka tapauksessa näiden kulujen ja kyseisen oikeudenloukkausta koskevan tapauksen välillä on oltava syy-yhteys.

73. Lopulta on todettava, että jos perusasetuksen 94 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kohtuullinen hyvitys lasketaan ehdottamallani tavalla luvanvaraisesta tuotannosta perittävän maksun perusteella, omistaja ei voi vaatia korvausta niistä tavanomaisista tarkastus- ja valvontakustannuksista, jotka liittyvät perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan viidennessä luetelmakohdassa ja soveltamisasetuksen 16 artiklassa tarkoitettuun valvontaan.[27]

74. Tähän päätelmään on päädyttävä, koska tavanomaisten tarkastus- ja valvontakustannusten, vaikka ne olisivat huomattavia, on katsottava sisältyvän tässä ratkaisuehdotuksessa esitetyllä tavalla luvanvaraisen tuotannon perusteella perittäviin summiin eli siis luvanvaraisesta tuotannosta perittävään maksuun, koska perusasetuksen 14 artiklan 3 kohdan viidennen luetelmakohdan ja soveltamisasetuksen 16 artiklan mukaisesti valvonnasta huolehtii omistaja. Kohtuullisen hyvityksen laskeminen luvanvaraisesta tuotannosta perittävän maksun perusteella mahdollistaa nimittäin loukkauksen vaikutusten korjaamisen ja saattaa omistajan näin ollen siihen tilanteeseen, jossa tämä oli ennen loukkausta.

V Ratkaisuehdotus

75. Kaiken edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin yhtäältä toteaa, että toiseen ennakkoratkaisukysymykseen ei ole syytä vastata, ja toisaalta vastaa Bundesgerichtshofin esittämään ensimmäiseen ja kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Kohtuullinen hyvitys, joka viljelijän on yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27.7.1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 94 artiklan 1 kohdan nojalla maksettava yhteisön kasvinjalostajanoikeuden omistajalle, kun viljelijä on käyttänyt viljelemällä saatua suojatun lajikkeen lisäysaineistoa eikä ole täyttänyt asetuksen N:o 2100/94 14 artiklan 3 kohdassa eikä asetuksen N:o 2100/94 14 artiklan 3 kohdassa säädetyn maataloutta koskevan vapautuksen soveltamista koskevista säännöistä 24.7.1995 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1768/95, sellaisena kuin se on muutettuna 3.12.1998 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2605/98, 8 artiklassa vahvistettuja

26 — Tämä päätelmä on mielestäni myös direktiivin 2004/48 johdanto-osan 26 perustelukappaleessa ja 13 artiklassa ilmaistujen periaatteiden mukainen.

27 — Näitä kustannuksia lukuun ottamatta omistaja voi kuitenkin perusasetuksen 94 artiklan 2 kohdan nojalla vaatia korvausta kärsimästään vahingosta.

velvollisuuksia, on laskettava samalla alueella kyseisten kasvilajien suojattujen lajikkeiden lisäysaineiston vastaavan määrän luvanvaraisesta tuotannosta perittävän keskimääräisen summan perusteella. Kun yhtäältä tällaisella kohtuullisen hyvityksen laskutavalla voidaan saattaa omistaja siihen tilanteeseen, jossa hän oli ennen loukkausta, ja korjata hänen oikeuksiensa loukkauksen vaikutukset ja kun toisaalta omistajan on katsottava sisällyttäneen tarkastus- ja valvontakustannukset lupamaksuun, omistaja voi vaatia tarkastus- ja valvontakustannusten korvaamista vain siltä osin kuin ne ovat ennen oikeudenkäyntiä tai oikeudenkäynnin aikana syntyneitä ylimääräisiä kuluja, jotka liittyvät tietyn oikeudenloukkauksen tutkimiseen ja joiden korvaamista voidaan vaatia asetuksen N:o 2100/94 94 artiklan 2 kohdan nojalla ja tästä säännöksestä johtuvin edellytyksin.